

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

Ajutați pe studenți

Adesea în camera rece, îndurând lipsuri nesfârșite, studentul citește până târziu noaptea, -- pregătindu-se să alcătuiască, poate în viitor, fericirea țării.

UN ORIGINAL

Samuel Buttle

În literatura engleză contemporană, Samuel Buttle nu-și găsește identifi-cări, și aceasta prin originalitatea și ciudătenia operei sale. Are înfrânsa și imaginația lui Wells și pamfletul mușcător al lui Ghaw, dar nici unul din cei doi corifei ai literaturii britanice nu reunește dintr'odată toate aspectele multilaterale ale operei lui Buttle.

La noi e cu totul necunoscut, după cum e și în alte țări și după cum a fost mult timp chiar în Anglia. Ime-diāt după moartea sa însă, ultimul roman a avut un succes uimitor și repede s'au găsit intelectuali de ambe sexe cari să zeifice pe ciudatul și neînțelesul Buttle. Unul dintre adoratorii lui, D-I H. Festing Jones a tipărit acum câțiva ani două volume de câte cinci sute de pagini intitulat „Of memoirs“ („memorii“) și în care fiecă amănunt biografic și psihologic este cules cu o luare aminte mistificătoare.

Cu ajutorul lor și al altor multe studii consacrate, Samuel Buttle fu cunoscut de elita intelectuală europeană în toată adâncimea sa, și un reper-toriu al acestor cunoștințe încercă să schițeze simplificat mai jos.

Născut în 1850 dintr'o familie bogată de burghezi, Buttle făcu studii foarte bune în toate direcțiile după care se înscrie la Universitatea din Londra.

Dar aci neurmând serios nici un tuis și pierzându-și timpul cu versuri și divagațiuni metafizice, tatăl său îi suprimă toate fondurile lăsându-i numai averea la care avea dreptul. Samuel prinse deatunci un neceaz erăncen împotriva părinților mai ales de când amestecându-se într'o afacere unde nu se pricepea pierdu și ce bruma de avere îi mai rămase. Toată viața a afirmat că pricina capitală a „nenorocirii“ lui a fost numai părin-ții și e unic cazul acesta în toată istoria literaturii ca un scriitor să-și urască atât de acerb pe cei care-i dădu-șeră viața.

Citind pe Darwin se entuziasmă după transformism și scrie o mulțime de articole în cari zeifică pe naturalistul din Westminster dar nu tre-cu mult și aflând că acesta avea pre-cursori în Buffon și Lamarck, mai ales Lamarck cu principiul luptei pen-tru existență, încep să ture și să fulgere împotriva darwinismului. Bine-înțeles că teoria transformării speci-ilor a suferit foarte puțin de pe arma insultelor lui Buttle, dar literatura a câștigat mult din aceasta căci, în-a-nte de ruptură, Buttle scrie un ro-man fantastic-umoristic în genul lui Swift cu tendințe vădit evoluționis-te. Romanul se numea „Erewhon“

care e o anagramă a cuvântului en-glezesc *nowhere*-utopic.

Se povestește în lucrarea aceasta despre o țară minunată unde oame-nii sunt foarte înaintați, dar au ca-ractere ciudate pentru noi; de pildă în Erewhon nu se admite nici cea mai mică uneltă de metal și produsul acesta nu se găsește decât prin mu-zee. Cu sute de ani mai înainte lu-mea devenind atât de supusă meta-lului de orice fel se mecanizase cu totul și numai o revoluție și un război civil putu scăpa umanitatea de o astfel de plagă distrugând toate fabri-cele și uzinele. Mult mai târziu urme de tunuri și locomotive fiind desco-perite prin săpături era cu mare îngrijire așezate sub sticlă și serveau ca probe din acel timp de întunec în care mintea omenească era sclava mașinelor. Apoi, în țara minunată Erewhon, boala era pedepsită pe când viciul era internat în sanatoriu și mizeria primea sancțiuni grave pe când falitului i se acordau circum-stanțe atenuante.

Cartea aceasta a fost tradusă în limbile germană și olandeză, mai târ-ziu și în cea franceză dar nu avu suc-ces.

Certându-se și cu religia, deoarece afirmase mai înainte ateismul cel mai feroce, punându-se rău și cu știința, pe care o insultă public în persoana lui Darwin, Samuel Buttle începu să facă muzică și să scrie despre ea, a-poi studie istoria, mai târziu elascis-mul, științele apoi critica. Seria des-pre toate și în timpul acesta tipărea și poezii dar publicul nu-l simpatiza și nu s'a lăsat cucerit decât după moartea autorului.

Se băga în toate domeniile neavând

pregătirea necesară și urând publi-cul care nu voia să-i cumpere operele. Omul acesta a dorit toată viața glo-ria și a luptat cu sânge pentru pose-darea ei.

Plătea să i se traducă volumele în franceză dar scria lucruri banale și cele bune rămâneau intraductibile; apoi scriitorii sceptici și zeflemiști de soiul lui Buttle avea Franța destui, dintre cari și pe Anatole France, și deci nu mai avea nevoie și de el.

Neputându-l câștiga prin simpatie, nici prin multilateralitatea produce-rilor lui, Buttle începu să urască de moarte publicul și cănta să-l îngro-zească, dar nici astfel nu reuși. Și a-tunci se întoarse din nou asupra duș-manilor lui de căpetenie, părinții și rudele, și încercă să-i încerce de ridi-cul în romanul său „The way of all flesh“ ceace ar însemna în românește „Calea vieții“. Cartea aceasta avu un succes nemaiauzit și editura nu mai contenea cu miile de exemplare pe cari le zvârlea în toată lumea.

Fu tradus în mai multe limbi, toată lumea vorbea de Samuel Buttle, un mare scriitor englez afirmă că dela Goldschmidt încoace nu s'a mai întâlnit un mai bun romancier și glo-ria îi era deplină. Dar... ironia și răz-bunarea soartei; Samuel Buttle mu-rise pe când volumul nici nu fusese scos de sub teasc.

„Calea vieții“ era să fie după con-cepția originalului și egoistului scri-itor cristalizarea întregului venin pri-mit în apropierea părinților, era să fie pamfletul cel mai aprig ce s'a scris vreodată împotriva unei familii de burghezi moderată, răzbunarea sa cea mai răcoritoare prin stropirea cu ridicul a celor mai ingrate ființe de pe lume! Da, căci Samuel Buttle era convins că „fătărnicia și necurățe-nia“ alcătuesc caracterul părinților și putea să jure că bunicășau nu-l po-ate suferi și dacă i-ar sta în putință l'ar

CANTEC

— De ALFRED DE MUSSET —

*În prada suferinții am spus inimii mele
O! nu-ți ajunge oare o singură iubire
Și nu 'nțelegi că dacă ești pururi schimbătoare
Îți pierzi doar în dorințe întreaga fericire?*

*Și inima-mi răspunde: Vezi bine, nu-mi ajunge
Nu simt destulă vrajă, iubind numai pe una
Și nu 'nțelegi că dacă ești veșnic nestatornic
Iubirile trecute ne plac întotdeauna!*

*Am spus inimii mele bolnave și trudite
Nu e de-ajuns să suferi zbatându-te 'ntăcere
Și nu 'nțelegi că dacă ești pururi schimbătoare
Înseamnă că'n tot locul să simți numai durere!*

*Și inima-mi trudită rosti înfiorată
O! nu-i de-ajuns atâta, să suferi 'ntăcere
Și nu 'nțelegi că dacă ești vecinic nestatornic
Durerile trecute le simți mai cu plăcere.*

Trad. de Const. A. I. Ghica

sugruma la cea dintâi ocazie, iar că tatăl său își bato joc de el când îi aduce zarzavaturi în mijlocul Londrei.

În „Calea vieții” eroul era el, Ernest Pontifex, și „burghezii ipocriți” părinții săi. Dar socotelile s'au dovedit greșite: părinții aceia, burghezii, au fost departe de a fi antipatici; dimpotrivă, sufletul patriarhal le dădea un caracter vădit de simpatie ca și în „Vicarul din Wakefield” lucru contrar lui Pontifex care cu toate nemerocirile lui era o ființă respingătoare până la sfârșit.

Părinții, în loc să fie acoperiți cu ridicul, au făcut succesul romanului; părinții în loc să-l blesteme au reabilitat talentul nervos și nestatornic al lui Samuel Buttle.

Dar Buttle a fost un om ingrât în toată viața lui. Prietenii nu aveau să aibă curaj să se poarte de mârșav cu o fată care-l adora. Miss Savage, care îi scria coli întregi într'un stil admirabil, și pe care el nu s'a învrednicit s'o vadă nici atunci când agoniza într'un sanatoriu de ftizici.

Nu s'a dus nici la înmormântare, dar mai apoi a trăit toată viața în amintirea ei și îi dedica romane...

Samuel Buttle a fost un original și se vede îndestul aceasta. Pentru relele lui n'avem dreptul să-l condamnăm: a fost pedepsit singur de soartă și apoi ce ne împiedică să credem că el le făcea pe toate acestea ca pe lucrul cel mai natural din lume?

A dorit gloria cu patimă și dacă n'a avut-o a fost numai greșeala lui căci nu s'a cunoscut pe sine, se amesteca în lucruri pentru cari nu era pregătit și nu-și discerna ideile.

Opera lui Samuel Buttle e opera unui solitar inzestrat cu talent pe care nu le-a cultivat, individualist ce-și urma semenii și gloria lor, care a predicat caritatea și n'a înfăptuit-o și care vrăsmășea femeia și pe cei ce-l detără vieții.

A iubit pamfletul dar n'a avut spiritul lui Voltaire și ironia nu i-a reușit; dimpotrivă, numele său, a rămas în literatură de pe urma genului dela care se aștepta mai puțin Buttle, romanul.

Dar așa cum e, Samuel Buttle are valoarea lui netăgăduită în literele engleze și s'ar face un mare bine traducându-se și la noi „Calea vieții” după care cititorii români să-și facă idea de acest talentat și original scriitor.

Silviu Nicoară

RUGĂCIUNI

de LEONTIN ILIESCU

I

*Doamne, dă putere sufletului meu
Linștit să treacă vijorul cel greu!
Spre senin îndreaptă ochii mei senini:
Ca să mă alinte ploaia de lumini...
Indurat-am greul fără să murmur,
Și de azi încolo ști-voiu să-l îndur
Dacă e pe-această cale să-mi alin
Kharma ce m'așteaptă, tristul meu destin...
Netezește-mi, Doamne, calea să ajung
Fără greș la capul drumului meu lung
Că n'avui pe lume alt păcat mai trist
De cât doar iubirea... A iubit și Crist...
Indrăgi, părinte, visul ne 'mplinit,
Dar pe-această cale simt că-s ostenit,
Și-am iubit năluca unui dor nespus,
Fin cu și marama blândului Isus...
Recunosc păcatul și-azi sunt amărât: —
Iartă-mi, Doamne, vina că-am iubit atât
Și mă luminează pe-a 'ndeptării căi
Ca să fiu ca'n ceasul dragostei dintâi
Și cu-avânt fantastic slava ta s'o cânt,
Fericirea astfel stându-mi pe pământ...*

II

*Indurât-te, tu, Doamne, de sufletul meu trist
Și dă-mi lumina păcii, senină ca și Crist,
Să simt și eu fiorul vieții cu neșafiu,
Un Carmen Saeculare să cânt ca și Harafiu.
Alungă-mi tu din cale toți demonii pierzării
Că sunt o blată barcă în largurile mării
Și 'n valbura furtunii mă pierd și mă scufund
In noaptea fără margini a dorului profund
O, potolește, Doamne, talazurile urii.
Să trec și eu mai vesel prin inima naturii,
Că astăzi în minciună mă sbat și eu mă doare
Ca și o primăvară cu cerul fără soare.
Sunt mic, o frunză 'n aer, în fața ta, părinte,
Mi-e firea încurcată și nu găsesc cuvinte
Să-mi spun păgâna jale ce sufletul mi-l rumpe
Și lacrimile mele — colan de pietre scumpe.
Indură-te și mila asupra mea coboară
Să simt în suflet iarăș fiori de primăvară,
Să pot cânta iar vesel iubirea tu și slava
Că azi îndur păcatul lui Cain și bolnava
Mea viață nu mă lasă, sub cerul primăverii,
Cu flori s'ador în taină minunea Invierii...
Dă-mi liniștea visată și visul fericirii
Că iar să mă înalțe aripa 'nchipurii
Spre zările senine și pline de miresme,
Pe care le acopăr cerești catapitesme!...
Isuse, a mea rugă se'nalță iar spre tine
Ca smirna pocăinții din suflete senine,
Și trandafirii păcii îi caut prin ruini
Că prea mă strânge tare cununa ta de spini!...*

Bastonașul fermecat

Intr'un sat, din Japonia, trăiau odată doi frați. Cel mai mare era bun, blând, dar foarte sărac, cel mai mic rău și sgârcit, nevoie mare!

Fratele cel mic izbutise să-și adune o avere frumoasă prin fel de fel de viclesuguri și fapte necinstite.

Fratele cel mai mare se numea Cane; iar cel mic Șoo.

Intr'o zi, fratele cel mare se duse la cel mic, acasă, și zise acestuia:

— „Frate, rogu-te, împrumută-mi puțin orez pentru sămănat și câțiva viermi de mătase pentru prăsit căci tare prost mi-a mers în anul trecut și acum n'am nici un bob de orez în car de pus pe câmp, și nici un viermușor de mătase!”

Fratele cel mic — de și era om cu

dare de mână — fiind însă sgârcit n'ar prea fi voit să împrumute pe frate-său, dar, pe de altă parte, îi era oarecum rușine!

Că sucită, că nvărtită, după multe rugăminți din partea lui Cane, Șoo, se lăsă înduplecat și îi dădu fratelui mai mare câțiva orez de semănat și câțiva viermi de mătase pentru prăsit.

Dar omul rău, din fire, e rău și cu ai lui: de aceea Șoo, dădu fratelui său orezul cel mai stricat și viernii de mătase cei mai uscați!

De unde să bănuiască, bietul Cane, că frate-său va fi așa de crud și neomenos, chiar față de el! Dar ce să facă sârmanul?! Luă ouăle uscate și cu toată grija și băgarea de sear-

NOUILE PREMII FILATELICE

ALE

UNIVERSULUI LITERAR

— Pe luna Martie 1924 —

CUPON No. 1.

REFLEXIUNI MORALE

de LA ROCHEFOUCAULD

VIRTUȚILE NOASTRE NU SUNT, DE CELE MAI MULTE ORI, DECAT VIȚII DEGRIZATE

I

Ceeace noi socotim drept virtuți nu e, adeseori, decât o îmbinare de felurite acțiuni și de feluritele interese, pe cari norocul sau dibăcia noastră știe să le rânduiească: și nu totdeauna din merit și din castitate bărbatii sunt cum-se-cade, iar femeile cinstite.

II

Amorul propriu e cel mai mare dintre lingușitori.

Oricâte descoperiri să se tot facă în domeniul amorului propriu, și tot vor mai rămâne multe tînăsturi necunoscut.

IV

Amorul propriu e mai dibaciu decât cel mai dibaciu om din lume.

V

Durata pasiunilor noastre nu depinde de noi mai mult decât durata vieții noastre.

VI

Pasiunea face adeseori un prost din cel mai isteț om, și face adeseori isteți pe cei mai proști.

VII

Unele mari și răsunătoare acțiuni sari copleșesc privirile, sunt înfățișate de politicieni ca fiind efectele unor mari planuri, pe câtă vreme ele nu sunt obișnuit, decât efectele unor toane și ale pasiunilor. Astfel, războiul dintre August și Antoniu, — care e pus pe seama ambițiunii pe care o aveau de a ajunge stăpânii lumii, nu era poate decât o urmărire a geloziei.

VIII

Pasiunile sunt singurii oratori cari conving totdeauna. Ele sunt ca o artă a naturii ale cărei reguli sunt

infaștabile: și omul cel mai simplu care are pasiune, convinge mai bine decât cel mai elocvent care n'are deloc.

IX

Pasiunile au o nedreptate și un interes propriu care face să fie primejdios să le urmezi, trebuind să nu te'ncrezi lor chiar atunci când ți se par cele mai la-locul-lor.

X

Este, în inima omenească, o generațiune perpetuă de pasiuni, în așa chip încât năruirea uneia este aproape totdeauna statornicirea unei alteia.

XI

Pasiunile dau adeseori naștere altor pasiuni cari le sunt protivnice. Egarceria dă naștere câte-odată risipei, și risipa avarității; adeseori este tare din slăbiciune, și îndrăsnit din timiditate.

XII

Oricâtă grije ar avea cineva să-și acopere pasiunile prin aparențe de pietate și de cinste, ele apar totdeauna prin aceste văluri.

XIII

Amorul nostru propriu suferă osândirea gusturilor noastre cu mai multă neliniște decât osândirea părerilor noastre.

XIV

Oamenii sunt înclinați nu numai să piardă aducerea-aminte a binefacerilor și a injuriilor; ei chiar urăsc pe cei ce i-au îndatorat, și încetează de a ură pe cei cari-i batjocoresc. Inclinarea de a răsplăti binele și de a se răzbuna pentru rău li se pare o servitute căreia le vine greu să se supună.

Traducere de M. Negru

mă, puse între ele frunzele trebuincioase pentru hrănirea viermilor ce aveau să iasă din ouă!

Și ce să vezi minune: după câtăva vreme unde ieșiră, din ouăle acele uscate, niște viermușori de mătase frumoși, de ți-era mai mare dragul să-i privești, iar din orezul stricat ieși o recoltă bogată și falnică, de nu ți mai venea să ți ieși ochii dela ea.

Se înțelege că, acum, viermii de mătase ai lui Caneș, erau cu mult mai frumoși de cât acei ai lui Șoo; cu toate că ouăle puse de acesta, fuseseră cele mai proaspete și cele mai bune!

Când Șoo, află despre acest lucru nu mai putu de necaz și simți în inima lui o ură nemărginită pentru fratele lui mai mare, și mai norocos! Cu mânie și ciudă se duse Șoo, degrabă acasă, la frate-său, — pe când acesta lipsea de acasă — și scoțând un cuțit de la brâu, începu să taie

în două, fără pic de îndurare, pe fiecare din viermușorii lui Caneș. Și așa le făcu la toți!

După ce săvârși această faptă neomenoasă și murdară, Șoo, se strecură din casa fratelui său, fugind fără a fi văzut de nimeni!

Caneș venind acasă, văzu cu uimire și cu mare necaz, că toți viermușorii lui erau aproape morți! Dar, fiindcă

era om bun la inimă și milos nevoi mare se puse să îngrijească de bieții viermușori, cu băgare de samă și cu toată dragostea. Atât de bine îngrijii el, de ei încât viermușorii se însănătoșiră și fiecareia din ei îi creșcu părțica care îi lipsea.

Acum, numărul viermilor de mătase ai lui Caneș se îndoișe, așa încât, fiecare viermușor al lui Caneș dedea îndoișit de multă mătase de cât fiecare viermușor al lui Șoo. Când acesta, află de întâmplarea norocoasă a fratelui său se hotărâ să facă la fel: luă un cuțit și își tăie fiecare din viermușori în două! Dar nu mică îi fu mirarea și nici mică nu-i fu supărarea sgârcitului când văzu, că în loc ca viermușorii lui să-i sporească muriră toți!

Pleznea fratele cel rău, de ciudă, nu altceva! Șoo, se făcu și mai pizmaș și ură acum și mai mult pe fratele său.

După cum se întâmplase cu viermii de mătase, tot așa se întâmplă și cu orezul cel stricat: Caneș semănă, eu toată grija, orezul stricat, dat de fratele său și ce să vezi: unde creșcură niște spice înalte, dese și frumoase, în cât nu se puteau asemui cu ale lui Șoo.

Când orezul fu gata de secerat, se întâmplă că, într-o zi veni în zbor un stol de rândunele și începu să ciugulească boabele!

Văzând aceasta, Caneș se temu că nu cumva să i se prădească rodul muntelui sale și gonii pasărilor! Dar degeaba, cum le gonea cum se întorceau iar la ogorul lui.

După multă trudă, într'un târziu, Caneș izbuti să alunge rândunelele pe un ogor vecin! Aci pasărilor se opriră!

Caneș fiind strașnic oboșit de atâta goană, se culcă lângă o stâncă și dormi adânc. Pe când dormea, visă un vis ciudat: se văzu pe el dormind în același loc, unde dormea acum, înconjurat de o ceafă de copii al cărei conducător era un băețandru de vreo 14 ani! Câțiva dintre copii, având în frunte pe cel mai mare, ridicară puțin piatra, — lângă care dormea Caneș — și scouseră un bastonaș de lemn de sub ea. Băețandru cel mare, luând bastonașul în mână,

se apropie de ceilalți copii aranjați pe un șir și zise :

— „Fraților, spuneți fiecare, dintre voi, și pe rând ce ați dori să vă dea bastonașul acesta fermecat ?

„Ce vrei să-ți dea ție?” zise băețandru adresându-se unuia dintre copii ?

— „Eu vreau un zmeu” ! răspunse el și cum rosti aceste cuvinte, îndată simți în mână un capăt de ață, de care era legat la capătul celalt un zmeu frumos care plutea în văzduh.

După aceasta, fiecare copil din ceata, rosti pe rând și cu voce tare, dorința, ce voia să i se îndeplinească ! Dorințele erau care mai de care, mai copilărești, e adevărat, însă cum începeau copii să rostească 2-3 cuvinte din dorința lor, aceasta li se îndeplinea îndată !

După ce ultimul copil își primise darul dorit, cel mai mare, dintre ei, se apropie de piatră și ridicând-o puțin, puse bastonașul fermecat la loc după care toți copiii plecară de acolo. După acestea Canece se deșteptă și băgă de seamă că piatra, din vis, nu era alta de cât aceia lângă care dormise el.

Din curiozitate, ridică piatra și băgând o mână sub ea, îl coprinse mirarea, când găsi bastonul pe care-l văzuse mai înainte.

Nici nu îndrăsnea să creadă că dăduse atât noroc peste dânsul; totuși luă cu sine bastonașul și plecă acasă.

Când ajunse aci, Canece, începu să facă cu bastonașul semnele pe care le văzuse în vis că le făcea băețandru cel mare și rosti cuvintele : „aur, pietre scumpe, orez, mătase !”

Cum rostea câte un cuvânt, îndată se ivea, ca din pământ, ceea ce rostea !

Când fratele mai mic află, de îmbogățirea nemărginită a lui Canece vră și mai tare și îl pizmui și mai mult ; dar înacelaș timp Șoo se gândi să și caute și el un bastonaș ca acel găsit de Canece.

În acest scop, se duse la fratele său mai mare și îi ceru împrumut două sau trei traiste de orez, pe care fratele cel bun i le dăde numai de cât. Șoo luă orezul împrumutat și îl semănă pe câteva din ogoarele lui de plantație nu departe de ogoarele fratelui său.

Când orezul era tocmai gata de secerat, Șoo începu să aștepte să vină și la dânsul păsările cum veniseră pe ogorul lui Canece.

Trecu un cârd de vreme și nu se arătă nici o rândunică măcar pe ogorul lui Șoo, din care cauză dânsul nu-și putea stăpâni îngrijorarea și nenăstărea sufletească.

Intr'o bună zi, iată că sosiră niște păsările pe ogorul lui Șoo. Acesta aducându-și aminte de ceea ce făcuse fratele său și de peripețiile prin care trecuse acesta gonit pasările de pe ogorul său de orez și fugi după ele până când acestea se omdiră.

SCRISOARE

*Cu dorul care pleacă pe-a vântului aripe
Iubite de depate îți scriu aceste vești,
Durerea amintirii din fericite clipe
Te zămislește-aveea, ca zăna din povești...*

*Prea veche e povestea, zadarnice cuvinte
Ar însemna durerea din nou să mi-o trezesc,
Din amintiri pribegite eu făuresc cuvinte
Un cântec pentru tine în care te slăvesc...*

*Nu te uita de lacrimi, hârtia că-i pătată,
Durerea renăscută va ncremeni pe loc,
Căci tu ești prea departe, povestea e uitată,
Și va muri îngropată în argintat breloc...*

*Cu dorul care duce pe-a vântului aripe
Un trist răvaș de-adio, în clipele târzii
Durerea amintirii din fericite clipe,
Te chemă ca la sânu-i, iubire, să revii...*

D. Tiaha

Pe acest loc se așază și Șoo ca să doarmă. Cu toate străduințele lui, Șoo, nu putea să adoarmă simțindu-și sufletul turburat.

Se chină el așa câțeva vreme, când băgă de seamă că vine spre dânsul o ceată de copii. Văzându-i, el se prefăcu că doarme și se hotărâ să observe și să pândească tot ce are să se întâmple, ținând ochii pe jumătate închisi.

Băiatul cel mare, din ceata de copii, se apropie de piatră și ridicând-o, băgă mâna sub ea, căută câteva clipe și zise :

— „Nu mai e aici bastonașul fermecat ! Se vede că l-a furat acest porc de câine” și arată pe Șoo.

Când copiii auziră acestea, începură a-și bate joc de Șoo, dându-i lovituri peste picioare apoi îl apucară cu mâinile de nasul lui cel lung, îl suoiră și îl învârțiră năprasnic, din toate puterile lor.

Se înțelege că bietului nas, nu-i conveni această gimnastică, ba din contră, se supără groaznic și începu să... crească. Și creștea nasul lui Șoo până la bărbie, apoi până la guler și cu cât copii trăgeau cu atât nasul creștea în chip îngrozitor de ciudat.

Intr'un sfârșit copii încetară cruțul lor joc, dar ce folos, că bietul nas crescuse atât de mult, încât Șoo nu nu-mai putea să-i atingă vârful cu mâinile !

Bietul Șoo, ce să facă ? Rămas sin-

gur după plecarea copiilor, nenorocit cum era și ținându-și nasul cu amândouă mâinile, se îndreptă spre casa fratelui său mai mare.

Cum ajunse la acesta, începu să-i ceară iertare, căindu-se amarnic pentru tot răul ce-i făcuse și-l rugă mult să-i îndrepte nasul cu bastonașul fermecat ce avea Canece.

Canece fiindcă era bun și blând, după cum v'am spus mai înainte, uită îndată supărările ce-i pricinuiseră fratele său și zise acestuia :

— „Tu ai fost rău, gelos și nedrept față de mine, însă sunt gata să uit tot, dacă îmi vei promite că pe viitor, ai să pui stavilă răutății tale de până acum !

Și acum am să te scap de această neplăcută podoabă cu care te-a dăruit Buda !”

Și zicând acestea Canece, scoase bastonașul lui și lovi cu el mărețul nas al fratelui său mai mic. D'abia atinse Canece cu bastonașul nasul lui Șoo, că îndată nasul începu să se micșoreze încet, încet, până ajunse la mărimea lui obicinuită.

După această, Canece zise lui Șoo :

— „Ascultă, dragă Șoo și ține minte, cele ce-ți spun eu : după cum vezi, acum ai scăpat de uasul acela groaznic ; dar să știi, că puterea fermecată care ți l-a micșorat și ți l-a făcut la loc cum era, se va spulbera îndată, ce tu vei încerca să mai dai drumul pornirilor tale rele și pătimase, și a-tund din nou îți va crește un nas fără măsură !

După această întâmplare Șoo, trăi încă foarte mulți ani și în fiecare zi el își reamintea cu groază de pățania lui.

Și atât de frică îi era lui Șoo, să n'o mai pătească iar, încât era de ajuns să-l gâdile cât de puțin nasul, că, îndată se apuca cu amândouă mâinile de el, ca să se asigure dacă nu cumva a început să-i crească iar.

Tradus din suedeză de D. și N. Feodosiu

In trăsură

— ANECDOTĂ —

— „Ce mai face Ioniță ? Ce să facă ? Este bine ?”
Doi prieteni dela țară vorbesc astfel între sine
De-un al lor tovarăș — „Atunci știi că dela noi
„A plecat, ca toți ai noștri, într'un car nurtat de boi.
Dar acum, prin București,
„In trăsură lntâlnești ;
„ Toată ziua, dura-dura,
„Il vezi numai cu trăsura !”
— „Auzi, mă, auzi minune. Pricopsit e așa dar !
„Insă cum, ia spunemi : ce e ? — „Ce să fie ? E birjar !”

N. Ținc

REVELIONUL

Ger strașnic cum nu se mai văzuse din bătrâni... In jurul felinarelor aprinse roiau mici fulgi de zăpadă, stârniți de vrajba iernii. Trecătorii, cu obraji prăpădiți de ger, se grăbiau să ajungă mai repede pe la casele lor.

Cu toate acestea, câți-va copii tot se năucumetau să-și plimbe „steaua”, trecându-și-o unul altuia... In urma lor, un tânăr mergea, nesimțitor la toată durerea fizică ce i-o pricinuia gerul. Din când în când strângea la subțioară un obiect destul de mare, ce nu se vedea, fiind purtat pe sub un palton vechiu și subțiat de vremuri.

Pe clipul lui se citia o extremă suferință... Vorbe fără șir rostiau buzele lui aproape înghețate. In toată făptura-i era ceva jalnic, ceva care te făcea să întorești capul după el și să exclami : *sărmanul băiat !*

Fără să-și dea seama ajunsese in calea Victoriei. O clipă stătu în cumpănă, apoi cu pași repezi se îndreptă spre localul cel mai căutat in noaptea de revelion.

Tânărul se opri la poarta de intrare și, fără să stea mult pe gânduri, scoase de sub palton o chitară și începu să cânte, acompaniindu-se cu vocea.

Dar cântecele lui din cari se resfrângeau toate durerile unei vieți chinuite, rămâncau fără ecou in sufletele celor ce intrau.

Una după alta, mașinele cele mai elegante se opreau in fața portalului, d'asupra căruia străluciau puternic două becuri electrice.

Trupuri leneșe învelite in blănuri scumpe, coborau in risete și glume. Chipul femeilor in lumina orbitoare păreau niște spectre, sub fardurile dupe obraji.

Dintr'o mașină coborî un grup ; chitaristul își îndoește puterile, glasul își recapătă puțină căldură, degetele aproape înghețate încep să joace pe ecorde cu desnađejde.

„Tu care ești perdută in neagra...” dar chitaristul se oprește buimăcit. Simte cum sângele i se urcă la cap. „S'a sfârșit, își zise el, suntem perduți... sărmana mea Lelia”.

Pe lângă el trecuse grupul și una

din doamne exclamase : „Fi donc, ce cântec anost”.

Era aproape miezul nopții. Gerul se nătețea din ce în ce. Zgomotul mașinelor încetase... Din local se auziau din când în când crâmpete de muzică și glasuri. Câte-va minute încă și noul an își începea viața, plin de speranțe pentru unii, trist și chinuit pentru alții.

Desnădăjduit tânărul își rezemă chitara de zidul clădirii și-acum căuta să-și dezmoștească trupul aproape înghețat.

— „S'a sfârșit... s'a sfârșit...” erau singurele cuvinte ce le mai rostea și-n mintea lui un singur gând își mai făcea drum : *Moartea*.

O ultimă privire aruncată asupra localului de orgie și bietul artist, ne mai având curajul nici puterea să reziste, își îndreptă pașii spre suprema mântuire a sufletelor chinuite.

Nici n'apucă să facă doi pași și auzul îi fu izbit de o trompă de automobil, iar în depărtare apărură farurile a două mașini ce veniau în plină viteză.

O licărire de speranță. O ultimă încercare. Și mai înainte ca mașinele să se oprească, nefericitul chitarist fu din nou lângă poartă.

O bandă compusă din vre-o zece persoane, domni și doamne, năvăliră pe trotuar... Veselia lor era extremă. Se vedea bine că veniau dela alt chef...

In aceeași clipă chitaristul, punându-și toată patima, începu să cânte romanța franceză :

„Sur le seuil de ta porte”

Toată banda de cheflii se opri din avântul ei de veselie și-acum priveau nedumeriți pe acest tânăr cu figură de iluminat, care cânta francezeste.

Acele clipe fură hotărîtoare. Una din doamne, mai sensibilă la arile francezești, exclamă :

„Prieteni, am o idee, să-l luăm cu noi” !

Toată compania primi cu entuziasm propunerea. Chitaristul fu luat pe sus. Acest noroc neașteptat să li se cânte în francezeste, fu pentru

doamne în special, obiectul unei ex plozii de bucurie.

In câteva minute pătrunseră in ser pareul ce-l aveau comandat mai din nainte.

Un chef nobun se-năcuse... Tot repertoriul francezesc dela Varieteuri fu cântat :

— „Zi-i țigane ; zi-i sclavule”, erau cuvintele cu cari îl gratificau nocturnii cheflii pe când șampania curgea în cupe.

Sărmanul chitarist se înviorase de tot ; veselia tuturor îl prinsese și pe el, grație mai cu seamă șampaniei, pe care doamnele îl fortău s'o bea.

Dar vine momentul când și cele mai sugative stomacuri ajung la saturație. O acalmie se produse. Unul din domni își aduse aminte că e revelionul... Un ordin fu dat și chehnerul aduse două perechi de cărți de joc și bacaraua începu.

(Sfârșitul in Nr. viitor)

Iomir

TINERETE

— Fragmente dintr'un roman —

...Și tinerii abătându-se la dreapta, pe-o uliță strimță, eșiră în câmp, ținându-se de mijloc ca niște copii fericiți, atrași de mireasma pământului reavăn, de lumina albastră și dulce a zilei din începutul primăverii. Mergeau acum legănându-se, strângându-se de mâini, guralivi, cântând, pe poteca care cobora printre livezile înecate de floare albă, către pădure ; și privirile lor cercetau zările, dealurile vârgate de verdele grâului și negrul ogoarelor proaspete, tîpsia soarelui care aluneca în adâncuri într'un nimb de aur, ca un rege detronat, dincolo de pădure, incendiind cerul și pământul...

Adesea ridicau brațele în sus, voind parca să prinză ceva din poezia amurgului acela rumen de primăvară, în care jecau neastâmpărate, ca niște scântei de lieurici, mii de musculițe și gândăcei...

Se opriră apoi în drum și ascultară o vreme aiuriți, șoaptele nelămurite, cari veniau din prelargurile coclaurilor ; suspinele unui fluer de cioban, cântecul unui cuc pribeag...

Trecu pe sus, în apele limpezi ale cerului, un unghiu de cucoare, cari văsliau tainic ca o navă către răsărit, și ei începură să fluture spre ele, nebunatic, pălăriile... In ochii lor tremura o bucurie neînțeleasă, și sufletele le simțiau bune, avântate, înflăcărâte de o iubire aleasă care se născuse deodată în ceasul ăsta... Nu se văzuseră decât în ziua aceea, dimineața, în grădina publică și totuș acum se părea că se cunosc de ani de zile, că inimile lor trăiesc în clipa asta numai sub vraja dragostei, că cine putea să-i despartă ? Oamenii ?

Dar toți sunt la fel... și legile firii sunt la fel... și legile sunt nepuțin cicioase în fața abirii eterne, care e mai tare ca moartea...

Intrară în pădure, într'un luminis. Aci mii de păsări ciripiau, se chemau între ele, se căutau și se furiau printre crengile inverzite de curând, în cernerea lină a înserării. Printre copaci uriași, departe în linia asfințitului roz ei zăriră trecând pălcuri de păsări călătoare, cari sosiau acum grăbite din țări străine spre limanuri ferice... Unele poposiră pe vârfurile pădurii; altele plecară mai departe, ciripind cântecul reînvierii, cântecul primăverii...

Și soarele scăpătă cu totul în a dâncuri. Frunzele codrului se îngâmbură, se neliniștiră par'că. Umbrele nopții se întindeau, învăluiau pădurea pe nesimțite. Un corn de aur răsări apoi d'asupra codrului ca o făgăduință de noroc, și împânzi peste crânguri o lumină de vis... Dar cântecile păsărilor nu încetară. Era acum o întrecere, o frământare de glasuri felrite, ca un salut de bună venire, ca o rugăciune fierbinte adusă cerului. Iar pădurea bătrână miroșia tot mai tare a viorele, a frunză verde, a lînerete și a viață dulce...

Tinerii se pomeniră îmbrățișându-se și buzele lor se căutară cu dor. Inimile lor băteau puternic, și-și șoptiau în neștire vorbe de iubire; delirau... Nu, nu se vor mai despărți niciodată, niciodată!

Îmbătat ca de un vin tare, el îi zise: — Ah, e sublimă viața... cerul acesta înalt și solemn ca un altar, cu florile lui de aur, cu luna lui tainică și dragă amantilor...

Ea își lăsă capul pe pieptul lui, și-și șopti trist, nespuse de trist:

— Da... dar viața e veșnică... și noi suntem trecători!...

Tăcură. Își ascuseră fețele în palme, și începură apoi să plângă, să plângă ca niște copii nefericiți...

Ioan Stroe

NOROCUL

O, de câte ori norocul
Ne îndeamnă și ne chiamă,
Iar noi trecem mai departe
Fără să-l băgăm în seamă!

Și abia când nu mai este,
Când momentul a trecut,
Ne dăm seamă că norocul
Ne-a zâmbit și l'am pierdut.

Maria Cioba Dr. Botis

FILATELIA

NOUTĂȚI FILATELICE

Rusia sovietică căutând să introducă moneda cu valoare aur, a făcut acelaș lucru și pentru mărci. Guvernul sovietic a decis să scoată deocamdată 4 valori noi de 1, 3, 5 și 10 kopeici aur de diferite culori.

Monaco a mai adăogat la seria actuală, alte 2 valori de 25 c. verde cu efigia prințului Louis și de 40 c. cafeniu deschis, având la mijloc un peisaj național.

Italia a surșarjat marca de 85 c. cafeniu cu 7 centime și jumătate. O valoare care nu vedem la ce poate fi întrebuințată.

Franța va scoate o marcă comemorativă cu ocazia expoziției de arte decorative.

Multe oficii din Franța obliterează mărcile de pe scrisori cu o stampilă dreptunghiulară în care anunță deschiderea acestei expoziții. E un fel de reclamă și aceasta faptul că stampila e destul de mare și se citește foarte bine.

Danțig a scos de asemenea mărci postale de valoare aur. Ele sunt deocamdată de 3 valori, 5, 10 și 15 fenigi de culoare oranje verde și gris.

Wurtemberg care de asemenea a scos timbre cu valoare de mărci aur

a surșarjat 30 fenigi oranje cu 25 fenigi.

A apărut România filatelică, anul al II-a, nr. 3 și 4.

Această revistă e organul societății filatelice din Brașla.

„Făt frumos”

piesa de teatru a lui Horia Furtună

Poetul „Baladei Lunii” — atât de apreciat în poezia contemporană, a conceput de mai multă vreme, piesa de teatru ce se va juca pe scena Teatrului Național.

Dela concepție până la realizare sunt însă o mulțime de obstacole și din vara trecută, Horia Furtună a făurit și cizelat neîntrerupt versurile piesei sale, trecând peste toate obstacolele ce i-le opuneau cariera lui politică.

Prima calitate a lui Făt-frumos este, desigur frumusețea și fantezia poetică a versurilor lor cari, scrise în cea mai limpede limbă românească, ajung la puterea de sugestie, a marilor poeți clasici.

În prețuia premierii lui „Făt frumos” în care eu văd un eveniment de mare însemnătate pentru literatura românească, — nu pot să scriu de cât acest mic articol pentru o operă ce, sunt sigur că prin ea însăși, se arată atât de mare.

Am asistat la citirea piesei și emoțiunea artistică a marilor noștri artiști dramatici, cari vor interpreta rolurile principale a întărit și mai mult părerea mea; și îmi voi face o plăcere de a reveni asupra acestei opere poetice și teatrale într'un studiu documentat

Nik. M.

Mamă și amantă

ROMAN DE LOUIS ULBACH

21

— Din nenorocire — adăogă vicontesa — Filip mi-a declarat ieri că nu vrea să se însore.

Jeanne respiră, dar cu precauțiune de teamă să nu se trădeze.

Și în urma convorbirii pe care am avut-o ieri cu Filip, urmă d-na de Luzay, mamă hotărât să-ți cer un sfat.

— Mie?

— Da tu! Dar de ce te miri oare. Ți-am împrumutat copilul meu: ai devenit o nouă mamă pentru el. Ți-a făcut tot felul de destăiniri și în orice caz știi mai multe de cât mine. Scriserile lui, de nu când de vreme, erau pline de melancolie. Mi s'a părut trist deși își dădea toate silințele ca să pară voios; în cele din urmă, m'a îmbrățișat cu să nu-i mai pun nici o întrebare. Am observat toate astea... Dar tu care ești în curent cu viața lui la Paris, spune-mi totul!

Deodată, plină de încredere față de acia pe care o interoga, d-na de Luzay luă mâinile prietenii sale silind-o ca să se uite drept în

ochii ei; privirile lor se citiră, se încrucisară și se scotociră; un curent vibra între ele.

Jeanne avu nevoie de toată tăria de caracter de care dispunea:

— Prea îți frământă capul din pricina telegrammei ministrului, îngăna ea cu neîndemănare.

D-na de Luzay clătină capul. Energica și foarte pătrunzătoare în viață ea își subțiasă spiritul de observație în singurătate. Imediat ghici că d-na de Gremilly îi ascundea ceva; dar cu toate astea ea nu reuși să pătrundă misterul.

— Hai de urmă, ca cu o simplitate voioasă și plină de duioșie, ți-e frică să mă scandalizezi. Rău faci. Suntem singure și apoi suntem bătrâne. Sunt o persoană care întelege totul și n'am cea ce se numește o falsă pudoare. Știam prea bine, când ți-am trimis pe fiul meu, c'o să fie atras și el de vre-o femeie.

Nu l-am cerut niciodată să mi se spovedească, totuș de multe ori am fost cuprinsă de o curiozitate pe care nu știam cum să mi-o

implinesc. Închipuiește-ți că examinam uneori scriserile lui pentru a ști dacă nu cumva erau scrise în iatacul vre-unei pariziene...

În sfârșit, de câțva timp, în ciuda lui, deși îmi vorbea veșnic de tine cu o vie admirație, aveam impresia că voia să scape de tine, fiind că-l țineai, se vede, prea de scurt. Suferă, e nefericit... Ia spune-mi, te rog cine e amantă-lui?

Jeanne tresări, își retrase mâna pe care simți rece, dar nu fu în stare să răspundă.

— În calca fiului meu se află o femeie. Nu e așa că am ghicit?

— Se prea poate.

— Nu văd însă de ce te-ai feri atâta. Tot mi s'a trădezi? Oare îl putem trăda noi? Sau poate nu știi nimic?

— De cât va timp el nu mai are atâta încredere în mine, ca în trecut.

— Fiindcă te-ai purtat prea aspru cu el: înainte însă știai totul. Spune-mi totul, fără înconjur căci o dragoste m'ar turbura mai puțin de cât frământarea aceasta tainică. Amândouă vom putea să învingem pe femeia care vrea să ni-l răpească. Nu ai fi trebuit să-i dai voie de cât să-și ia o amantă mai aleasă, de vreme ce se spune că nu poți deveni un gentleman desăvârșit de cât în urma inii

Câteva hazuri

Rezonanță...

După duel

— Doctore, s'a făcut de o nervozitate nemaipomenită...
A leșinat pentru că „Universul Literar” i-a anunțat că
i-a expirat abonamentul.

— Cum tot bolnav în pat? Dar rana nu avea nici o
gravitate.

— Da... dar tot desbrăcându-se s'o arate la prieteni...
a răcit rău de tot...

stare date de o mundenă; dacă amanta în
chestiune este o ticăloasă, dacă e vorba de
specularea unei situații, sunt gata să ascut
dusul, chiar să amalg ochii acestei femei.

Doamna de Gremilly, deschise ochii mari,
intr'un instinct de eroism. Părea chiar să
prevacă pe aceia ale cărei cuvinte o pă-
mănuiau.

— Cred zise ea pe un ton liniștit, că fiul tău
n'a putut cădea în mrejele unei ticăloase, ea
mă slujesc de expresia ta.

— E un cuvânt prea provincial poate. Dar
te sfârșit ești sigură că nu e în mâna unei
câștel de femei.

— Nu.

— Foarte bine. Știu că nu are obiceiul să
dătească datorii. Poate vre-un soț gelos?

— Nu.

— Un copil?

— Nu.

Vocă d-nei de Gremilly devenea tot mai
caldă la fiecare răspuns. Ochii ei negrii, fru-
coși se turburară, inima îi bătea cu putere,
dar nu voia să mărturisească încă.

— Ah, făcut cincizeci de leghe, pentru a ști
adevărul, reluă mama încăpățânată; oricare
ar fi, așa vrea să-l știu.

— Lai prevenit de călătoria sa? întrebă re-
pede amanta.

— Nu, altminteri ar fi venit cu mine;
de-abia am putut găsi un pretext vizitei mele
în Paris.

— Bine ai făcut. În orice caz, draga mea,
gâștii fi liniștită în privința lui, deoarece el
nu suferă... Filip n'a putut să se îndrăgost-
ească decât o femeie...

— Cinstită? vrei să spui. Atunci ea nu te
mănt.

— Ești creștin.

— Sunt sinceră.

— Îți cobori pe Filip.

— Din potrivă! Îți cred capabil de are-
gestea cea mai sublimă și cea mai dezima-
resată.

— Și eu de asemenea.

— Numai că atunci când sezezi, ar trebui
să ai bunul gust de a ceda până la capăt.
Mamele noastre denumeau aceasta un ca-
prieu.

— Așa dar, nu crezi în căderi fatale, in-
voluntare?

Buna doamnă de Luzay își încrecișă bra-
țele și se gândi, ca și cum ar fi fost vorba
să-și dea părerea despre un câmp, o vacă
sau o vie.

— Nu zise ea, nu cred.

Jeana ai cărei ochi scânteiau se simți cu-
prinsă de un început de indignare.

— Se cunoaște că viața ta pururi ocupată
și activă nu te-a lăsat pradă viselor.

Cuvintele acestea fură rostite pe un ton
care jignii pe provinciala; vicontesa își mușcă
buzele.

— Îți închipui oare, reluă ea pe un ton

de deștinuire, mândru și amil tot de-odată,
că k'am fost nici-podată ispitită în viață și că
măcând să circule mai tare sângele în vine
n'am simțit uneori că-mi bate inima cu tă-
rie? Bine înțeles când eram tânără și vă-
dăvă? Dar ideea fiului meu a fost virtutea
mea cea mai mare și ea mi-a ajuns. Îți poți
închipui pe Filip bănuind pe mama lui sau
afând că e bănuită?

— Dar acelea care n'au copii care să le
sprijine?

— Există întotdeauna în viață o datorie
de care te poți lega.

(Va urma)

Toți abo așil revistelor „UNIBERSUL
LITERAR”, „VESELEA” și „ZIARUL ȘTIIN-
TELOR” participă la

MARILE PREMII

pe care Ziarul „UNIBERSUL”
le oferă cititorilor săi.

VIZITAȚI
Cinema „VLAICU”

RULEAZA:

Filmele cele mai frumoase și instructive